

בְּלִמּוּדֵי. אִיִּהוּ חוֹתָם דְּעֵלְמָא, חוֹתָם דְּשַׁמְיָא
וְאַרְעָא. עַל הַתְּמוּרָה, שְׂכִינְתָא תְּתָאָה. בְּאֵן
אַתְרֵי אַתְּטַמְרַת. בְּעוֹלִימָא דִּילָהּ, מְטַטְרוּ"ן,
וַיִּשְׁנָה תַּמָּן, אִיִּהִי מְשֻׁנָּה. וְאַדָּם דְּאַתְמַר בֵּיהּ
(ישעיה מד) פְּתַפְאֲרַת אָדָם לְשַׁבַּת בֵּית, (איוב יד)
מְשֻׁנָּה פְּנִיו וַתִּשְׁלַחֵהוּ.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, לֹא כְּשֹׂאנִי
נִכְתָּב אָנִי נִקְרָא, בְּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב
יְהוּה, וְנִקְרָא אֲדָנִי. וְהָא כְּתִיב (מלאכי ג) אָנִי יי'
לֹא שְׁנִיתִי. בְּכַתִּיבָה לֹא אֲשַׁתַּנִּי, אֲכַל בְּקִרְיָאָה
אֲשַׁתַּנִּי. דְּכַתִּיבָה דְּאִיִּהוּ אַתְרִיָּה, לֹא אֲשַׁתַּנִּי.
בְּקִרְיָאָה דְּאִיִּהִי לְבַר מְאַתְרִיָּה, אֲשַׁתַּנִּי. (שמות כג)
הַשְּׁמַר מִפְּנִיו וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אַל תִּמְרַר בּוֹ. בְּגִין
דְּשַׁפְּחָה דִּילִיָּה אֲדָנִי, שְׁמָה כְּשֵׁם
מְטַרְוֹנִיתָא. וְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא בֵּיהּ אֲשַׁתַּנִּי,
בְּגִין דְּאִיִּהוּ נַעַר. בֵּיהּ רְזָא (רוחא) (איוב לג) יָשׁוּב
לִימִי עֲלוּמִיו.

אַבְרָ שְׂכִינְתָא אֲצַל קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא לֹא
מְשַׁתַּנִּית, וְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא לְגַבְהָ לֹא
אֲשַׁתַּנִּי, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (מלאכי ג) אָנִי יי' לֹא
שְׁנִיתִי, אָנִי, שְׂכִינְתָא. יי', עֲמוּדָא
דְּאַמְצָעִיתָא. שְׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ, דָּא סַנְדְּלָפוֹן,
סַנְדְּלָ אִיִּהוּ לְגַבֵּי קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא, וְנַעֲלָ לְגַבֵּי
שְׂכִינְתָא. אֲכַל תְּפִאֲרַת, דְּכָלִּיל שִׁית סְפִירָן,
אִיִּהוּ גּוּפָא לִיהוּ"ה. וּמַלְכוּת, גּוּפָא
לְשְׂכִינְתָא, דְּאִיִּהוּ אֲדָנִי.

וְנַגְשָׁה יְבַמְתּוּ אֵלָיו לְעִינֵי הַזְּקֵנִים וְחִלְצָה
נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְגו'. (דברים כה) פְּקוּדָא
דָּא, לְחִלּוּץ. וְהָאִי אִיִּהוּ חִלְיַצַת רַחֲמָא מֵהוּא
גּוּפָא, דְּבַעֵי לְאַנְהַגָּא עֲמִיהָ כְּפִאָה, וְהוּא
קְשִׁירָא דְּאַחֲוָה דְּעַם אַחֲוָה מְתִיר מַנְיָה,
וְהוּא רַחֲמָא אֲזִיל נַע וְנַד, עַד דְּאַשְׁפַּח
פְּרוּקָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ויקרא כה) אוֹ דוֹדוֹ אוֹ

צוּר תַּעֲוֹדָה חֲתוּם תּוֹרָה בְּלִמּוּדֵי.
הוּא חוֹתָם הָעוֹלָם, חוֹתָם
הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. עַל הַתְּמוּרָה -
שְׂכִינָה תַּחֲתוֹנָה. בְּאִזְנָה מְקוּם
הַתְּחַבְּאָה? בְּעֵלָם שְׁלָה,
מְטַטְרוּ"ן, וַיִּשְׁנָה, שֵׁם הִיא
מְשַׁתַּנָּה. וְאַדָּם שְׂנֵאֲמַר בּוֹ (שם מד)
כְּתַפְאֲרַת אָדָם לְשַׁבַּת בֵּית, (איוב
יד) מְשֻׁנָּה פְּנִיו וַתִּשְׁלַחֵהוּ.

וְרַבֵּן פְּרָשׁוּהָ חֲכָמֵי הַמְּשֻׁנָּה, לֹא
כְּשֹׂאנִי נִכְתָּב אָנִי נִקְרָא. בְּעוֹלָם
הַזֶּה נִכְתָּב יְהוּה, וְנִקְרָא אֲדָנִי.
וְהָרִי כְּתוּב (מלאכי ג) אָנִי ה' לֹא
שְׁנִיתִי. בְּכַתִּיבָה לֹא מְשַׁתַּנָּה,
אֲכַל בְּקִרְיָאָה מְשַׁתַּנָּה. שְׂכַתִּיבָה
שֶׁהוּא מְקוּמוֹ, לֹא מְשַׁתַּנָּה.
בְּקִרְיָאָה שֶׁהִיא מְחוּץ לְמְקוּמוֹ,
מְשַׁתַּנָּה. (שמות כג) הַשְּׁמַר מִפְּנִיו
וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אַל תִּמְרַר בּוֹ. מִשּׁוּם
שְׁשַׁפְּחָה שְׁלוֹ אֲדָנִי, שְׁמָה כְּשֵׁם
הַמְּלָכָה, וְהַקְּדוּשׁ כְּרִיף הוּא בּוֹ
מְשַׁתַּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נַעַר. בּוֹ
סוּד (רוח) (איוב לג) יָשׁוּב לִימִי
עֲלוּמִיו.

אַבְרָ שְׂכִינָה אֲצַל הַקְּדוּשׁ כְּרִיף
הוּא לֹא מְשַׁתַּנָּה, וְהַקְּדוּשׁ כְּרִיף
הוּא לֹא מְשַׁתַּנָּה אֵלָיָה, זְהוּ
שְׂכַתוֹב אָנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי. אָנִי -
הַשְּׂכִינָה. ה' - הַעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי.
שְׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ - זֶה סַנְדְּלָפוֹן,
סַנְדְּלָ הוּא לְקְדוּשׁ כְּרִיף הוּא,
וְנַעֲלָ לְשְׂכִינָה. אֲכַל תְּפִאֲרַת,
שְׁכּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, הוּא גּוּף
לִיהוּ"ה. וּמַלְכוּת גּוּף לְשְׂכִינָה,
שֶׁהוּא אֲדָנִי.

וְנַגְשָׁה יְבַמְתּוּ אֵלָיו לְעִינֵי הַזְּקֵנִים
וְחִלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְגו'.
מְצוּהָ זֶה לְחִלּוּץ, וְזוֹהִי חִלְיַצַת
רוּחַ מְאוּתוֹ גּוּף, שְׂצָרִיף לְנַהַג
עֲמוֹ כְּפִאָה, וְאוּתוֹ קְשִׁרָה אַחֲוָה
שְׁעַם אַחֲוִי מְתִיר מִמֶּנּוּ, וְאוּתָהּ
רוּחַ הוֹלֵכַת נַע וְנַד עַד שְׁמוּצָאָת
גּוּאֵל. זְהוּ שְׂכַתוֹב (ויקרא כה) אוֹ
דוֹדוֹ אוֹ בֶן דָּדוֹ יִגְאָלְנּוּ אוֹ מִשְׁאֵר

בְּשֵׁרוֹ וְגו'. וְאִם לֹא מִצָּא -
וְהַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגָּאֵל. כְּאוֹרֶחַ
שֶׁהוֹלֵךְ מִמְקוֹם לְמְקוֹם, אוֹ
כְּעֶבֶד שֶׁהוֹלֵךְ בְּשִׁלְשֻׁלַת עַל
צְוָארוֹ עַד שֶׁמִּצָּא פְּדִיּוֹן מֵאֲדוֹנוֹ
עַל חֲטָאוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁלֹּא הֵנִיחַ בֵּן
לְגֵאֵל אוֹתוֹ.

וְאֵלֶיָּהוּ וְחֲכָמֵי וּבְעַלֵי הַיְשִׁיבוֹת,
כָּאֵן רְמוֹז אֵין חֲבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ
מִבֵּית הָאֲסוּרִים. שֶׁהוּא קָשׁוּר
בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל ז', וְאֲסוּר
בְּתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, כְּשֶׁאֵין (לו) בֵּן
לְגֵאֵל אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל בֵּן י"ה.
כְּאוֹתוֹ קָשׁוּר הוּא אַחַח חֲבוּשׁ
וְאֲסוּר, שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְגֵאֵל אֶת
עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא ד' עֲצָמוֹ שֶׁל אַח.
(כְּרֹאשִׁית ב) עֲצָם מִעֲצָמֵי קָרָא לָהּ
אֵלֶיּוֹ בְּקַרְקֶפֶת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל
רֹאשׁ, וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרֵי קָרָא לָהּ
מִצַּד הַלֵּב.

וְרֹא לְחֻנָּם אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כֹּל הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה
וּבְגִמְלוֹת חֲסִדִים וּמִתְפַּלֵּל עִם
הַצְּבוּר, מַעֲלָה אָנִי עֲלֵיו כְּאֵלוֹ
פְּדָאֲנִי לִי וּלְבָנֵי מִבֵּין הַעוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וְכִמְהַ בְּנֵי אָדָם
שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְעוֹשִׂים
גְּמִילוֹת חֲסִדִים וּמִתְפַּלְּלִים, וְלֹא
נִגָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ
וְיִשְׂרָאֵל. אֲלֵא שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה
לְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וּגְמִילוֹת חֲסִדִים הֵרִי פְּרִשׁוּהָ,
שֶׁהֵרִי אֵין חֲסִיד אֲלֵא הַמִּתְחַסֵּד
עִם קוֹנוֹ, שֶׁכֹּל הַמְצוּוֹת שֶׁעָשָׂה,
לְגֵאֵל בּוֹ שְׁכִינָתוֹ, וּבְנָה עוֹשֶׂה
חֲסִד עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מִי שֶׁגוּמַל חֲסִד עִם שְׁכִינָתוֹ, הוּא
גוּמַל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁחֲטָאוֹ יִשְׂרָאֵל
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִזָּה רוּצָה
לְיִסְרָם, הָאֵם הִיָּתָה רוּכְצַת
עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁיִּצְאוּ לְתַרְבוֹת
רְעָה. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא? גֵּרַשׁ אֶת בְּנֵי הַמִּלֻּךְ

בֵּן דּוּדוֹ יִגָּאֵלְנוּ אוֹ מִשְׂאֵר בְּשֵׁרוֹ וְגו'. וְאִי לֹא
אֲשַׁפַּח, וְהַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגָּאֵל. כְּאוֹרֶחַ דְּאֲזִיל
מֵאֲתֵר לְאֲתֵר, אוֹ כְּעֶבֶד דְּאֲזִיל בְּשִׁלְשֻׁלַת עַל
צְוָאָרֵיהּ, עַד דְּאֲשַׁפַּח פְּדִיּוֹן מֵאֲדוֹן דִּילֵיהּ עַל
חוּבֵיהּ. וְוִי לְמֵאֵן דְּלֹא אָנַח בֵּן לְמִפְּרָק יִתִּיהּ.
וְאֵלֶיָּהוּ וְרַבָּנָן וּמֵאֲרֵי מִתִּיבְתָאֵן, הֵכָא רְמִיזוּ,
אֵין חֲבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ מִבֵּית
הָאֲסוּרִין. דְּאִיהוּ קָשׁוּר בְּקֶשֶׁר אֲדִתְפִלִּין דְּיָד,
וְאֲסוּר בְּתְּפִלִּין דְּרִישָׁא, כִּד לִית (ל"ה) בֵּן לְמִפְּרָק
לֵיהּ, מִסְטָרָא דְּבֵן י"ה. כִּהֵהוּא קָשִׁירוֹ אִיהוּ
אַח חֲבוּשׁ וְאֲסוּר, דְּלִית לֵיהּ רְשׁוּת לְמִפְּרָק יִת
גְּרָמִיהּ, דְּאִיהוּ ד' עֲצָמוֹ דְּאֵח, (כְּרֹאשִׁית ב) עֲצָם
מִעֲצָמֵי קָרָא לָהּ לְגַבִּיהּ, בְּקַרְקֶפֶת דְּתְּפִלִּין
דְּרִישָׁא. וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרֵי קָרָא לָהּ מִסְטָרָא
דְּלִבָּא.

וְרֹא לְמַגְנָא אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כֹּל
הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה וּבְגִמְלוֹת חֲסִדִים
וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוּר, מַעֲלָה אָנִי עֲלֵיו כְּאֵלוֹ
פְּדָאֲנִי לִי וּלְבָנֵי מִבֵּין עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת.
וְכִמְהַ בְּנֵי נֶשֶׁא דְקָא מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא,
וְעוֹבְדֵי גְּמִילוֹת חֲסִדִים, וּמִצְלִין, וְלֹא אֶתְפָּרַק
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתֵיהּ וְיִשְׂרָאֵל. אֲלֵא
דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, לְחַבֵּר יָתָה בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וּגְמִילוֹת חֲסִדִים, הָא אוּקְמוּהָ, דְּהָא
אֵין חֲסִיד אֲלֵא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, דְּכֹל
פְּקוּדֵין דְּעֵבִיד, לְמִפְּרָק בְּהוֹ שְׁכִינָתֵיהּ, וּבְהָא
עֵבִיד חֲסִד עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מֵאֵן דְּגָמִיל חֲסִד בְּשְׁכִינָתֵיהּ, עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא גְּמִיל. בְּגִין דְּכִד חָבוּ יִשְׂרָאֵל,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בְּעֵי לְיִסְרָא לִוְן,
אִימָא הוֹת רְבִיעָא עֲלֵיהּ, עַד דְּנִפְקוּ לְתַרְבוֹת
רְעָה. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָה עֵבִיד. תְּרִיךְ בְּנֵי
מִלְכָּא וּמִטְרוּנֵיתָא. וְאִיהוּ אוּמִי, דְּלֹא יְהִדֵּר

לְאַתְרִיָּה, עַד דְּמַטְרוּנִיתָא אַתְּהִדְרַת לְאַתְרָהָא. וּמֵאֵן דְּהָדַר בְּתִשְׁבָּה, וְגַמִּיל חֶסֶד בְּשְׂכִינְתָּא, וּבְכָל אֹרִייתָא וּבְפִקּוּדֵין דִּילָהּ, וְלֹאוּ אִיהִי (איהו) אֶלְא לְמַפְרָק שְׂכִינְתָּא, דָּא עֶבֶיד חֶסֶד עִם קוּנּוּ, וּכְאִילוּ פְּרִיק לִיהּ וּלְשְׂכִינְתִּיהּ וּלְבְנוֹי.

אָמַר אֱלִיהּ וְכָל רַאשֵׁי מְתִיבְתָּאן, רַעֲיָא מְהִימְנָא, אַנְתָּ הוּא הָאִי בְר נֶשׁ, אַנְתָּ הוּא בְר מִן מְלָפָא וּמַטְרוּנִיתָא, דְּאַשְׁתְּדִלוּתָא דִּילָךְ לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָאוּ כְּמֵאֵן דְּעֶבֶיד חֶסֶד עִם קוּנּוּ, אֶלְא כְּבָרָא דְּמַחֲוִיב לְשׁוּוֹיִיה גְּרַמִּיה וְתוּקִפִּיה לְמַפְרָק אַבָּא וְאִימָא, וּמְסַר גְּרַמִּיה לְמִיתָה עֲלֵיהּ. דְּמֵאֵן דְּלֹאוּ אִיהּ בְּרָא דְּמִלְכָּא, וְעֶבֶיד טִיבוּ עִם מְלָפָא וְעִם מַטְרוּנִיתָא, וְדָאִי הָאִי אַתְחַשְׁבִּיב דְּעֶבֶיד חֶסֶד עִם קוּנּוּ.

קָם רַעֲיָא מְהִימְנָא, וְאַשְׁתַּטַּח קָמִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבְכָה, וְאָמַר פֶּן יְהִי רַעֲוָא דִּילִיָּה, דִּיחַשְׁבִּיב לִי כְּבַר, דְּעוּבְדִין דִּילִי לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתִּיהּ יְהוֹן לְגַבִּיהּ כְּבָרָא דְּאַשְׁתְּדַל בְּהוֹן בְּתַר אַבּוּי וְאִמִּיהּ, דְּרַחֲמִים לוֹן יַתִּיר מִגְּרַמִּיה וּנְפִשִׁיהּ רּוּחִיהּ וּנְשַׁמְתִּיהּ, וְכָל מַה דְּהוּא לִיָּה הָוָה חַשְׁבִּיב לוֹן לְאַיִן, (דף רפ"א ע"ב) לְמַעַבְד בְּהוֹן רַעוּתִיהּ דְּאַבָּא וְאִמָּא, וּלְמַפְרָק לוֹן בְּהוֹן. וְאַף עַל גַּב דִּידַעְנָא דְּכֻלָּא בְּרִשׁוּתִיהּ, רַחֲמֵנָא לְבָא בְּעִי. בְּהֵהוּא זְמַנָּא אַתָּא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּנְשִׁיק לִיָּה, וְאָמַר, רַעֲיָא מְהִימְנָא, וְדָאִי אַנְתָּ הוּא בְּרָא דִּילִי, וְדְשְׂכִינְתָּא. רַבְּנָן וּמִלְאַכִּין נִשְׁקוּ בְר קָמוּ כְּלָהּ וּנְשִׁקוּ לִיָּה, וְקַבִּילוּ לִיָּה לְרַב וּמִלְכָּא עֲלֵיהּ.

וְהוּא בְּהִנִּיחַ יְי' אֱלֹהֵיךְ וּגּוֹ', תְּמַחָה אֶת זְכָר עֲמֻלְךָ וּגּוֹ'. (דברים כה) פִּקּוּדָא דָּא, לְהַכְרִית זְרַעוּ שֶׁל עֲמֻלְךָ. דְּהָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֹמֵי,

וְהַמְלָכָה, וְנִשְׁבַּע שְׁלֹא יַחְזֹר לְמַקּוּמוֹ עַד שֶׁהַמְלָכָה תַּחְזֹר לְמַקּוּמָהּ. וּמִי שֶׁחֲזָר בְּתִשְׁבָּה וְגוֹמֵל חֶסֶד עִם הַשְּׂכִינָה וּבְכָל הַתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, וְלֹא הִיא (הוּא) אֶלְא לְגַאֵל אֶת הַשְּׂכִינָה, זֶה עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוּנּוּ, וּכְאִילוּ גָּאֵל אוֹתוֹ וְאֶת שְׂכִינְתּוֹ וְאֶת בְּנוֹי.

אָמַר אֱלִיהּ וְכָל רַאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת, רוּעָה הִנָּאמְן, אַתָּה הוּא הָאִישׁ הַזֶּה, אַתָּה הוּא בֶן מֵהַמְלָךְ וְהַמְלָכָה, שֶׁהַשְּׁתַּדְלוּתָךְ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא כְּמִי שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוּנּוּ, אֶלְא כְּמוֹ בֶן שֶׁמַּחֲבִיב לְשִׁים עֲצָמוֹ וְכַחוֹ לְפָדוֹת אַבָּא וְאִמָּא וּמְסַר עֲצָמוֹ לְמִיתָה עֲלֵיהֶם. שְׁמִי שְׂאִינוּ בֶן הַמְלָךְ וְעוֹשֶׂה טוֹבָה עִם הַמְלָךְ וְהַמְלָכָה, וְדָאִי זֶה נִחְשָׁב שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוּנּוּ.

קָם רוּעָה הִנָּאמְן וְהַשְׁתַּטַּח לְפָנֵי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָה וְאָמַר, פֶּן יְהִי רַצוֹן שְׁלוֹ שִׁיחַשְׁבִּיב אוֹתִי כְּבֶן, שֶׁהַמַּעֲשִׂים שְׁלִי לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתּוֹ יְהִיוּ אֵלָיו כְּמוֹ בֶן שֶׁמַּשְׁתַּדֵּל בְּהֵם אַחַר אֲבִיו וְאִמּוֹ, שְׂאוּהֵב אוֹתָם יוֹתֵר מִעֲצָמוֹ וּנְפִשׁוֹ, רּוּחוֹ וּנְשַׁמְתּוֹ, וְכָל מַה שֶׁהִיָּה לוֹ, הִיָּה חוֹשֵׁב לְהֵם לְאַיִן לַעֲשׂוֹת בְּהֵם רַצוֹן שֶׁל אַבָּא וְאִמָּא וּלְפָדוֹת אוֹתָם בְּהֵם. וְאַף עַל גַּב שִׁידַעְתִּי שֶׁהַכֹּל בְּרִשׁוּתּוֹ, הִרְחַמְן רוּעָה אֶת הַלֵּב. בְּאוֹתוֹ זְמַן בָּא הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּנְשַׁק אוֹתוֹ, וְאָמַר, רוּעָה הִנָּאמְן, וְדָאִי שְׂאֵתָה הוּא בֶן שְׁלִי וְשֶׁל הַשְּׂכִינָה. רַבְּנָן וּמִלְאַכִּים נִשְׁקוּ בֶן! קָמוּ כָּלֶם וּנְשִׁקוּ לוֹ, וְקַבְּלוּ אוֹתוֹ לְרַב וּמְלָךְ עֲלֵיהֶם.

וְהוּא בְּהִנִּיחַ ה' אֱלֹהֵיךְ וּגּוֹ', תְּמַחָה אֶת זְכָר עֲמֻלְךָ וּגּוֹ' (דברים כה). מִצְוָה זֹאת לְהַכְרִית אֶת זְרַעוֹ שֶׁל עֲמֻלְךָ, שֶׁהִרִי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שְׁלֹא יַחְזֹר לְכֶסֶף עַד

דָּלָא יַחְזוֹר עַל פְּרִסְיָה, עַד דִּיטוּל נּוֹקְמָא מְנִיָּה. פִּתַּח רַעֲיָא מְהִימְנָא וְאָמַר. וְדָאִי, בְּגִין דָּא הוּוּ אֲזִלִּי בְּמִדְבָּרָא וְעַל יַמָּא, וְלֹא יִיעֲלוּן בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, עַד דִּיטוּל נּוֹקְמָא מְנִיָּה דְעַמְלָק.

עַמְלָק מָאן הוּא לְעִילָא, דְהָא חֲזִינָן דְבַלְעָם וּבָלָק מִתְפָּן הוּוּ נִשְׁמַתִּין דְלַהוּן, וּבְגִין דָּא הוּוּ שְׁנָאִין לְיִשְׂרָאֵל יִתִּיר מְכַל אוֹמָה וְלִישָׁן, וּבְגִין דָּא עַמְלָק רְשִׁים בְּשִׁמְהוּן, ע"ם מִן בַּלְעָם, ל"ק מִן בָּלָק, וְדָכַר וְנוֹקְבָא אִינוּן עַמְלָקִים. וְעַלִּיָּהּ אֲתָמַר, (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אָוֶן בִּיעֶקֶב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל.

בְּנוּנָא דְאִית בְּיִשְׂרָאֵל אַרְבַּע אַנְפִּין, יַעֲקֹב, יִשְׂרָאֵל, רַחֵל, לָאָה. יִשְׂרָאֵל עִם לָאָה, יַעֲקֹב עִם רַחֵל, לְקַבֵּל, (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם. הָכִי אִית אַרְבַּע אַנְפִּין לְעַמְלָק, קָסָם, וְנַחֲשׁ, עֵמֶל, וְאָוֶן. עֵמֶל רְשִׁים בְּעַמְלָק. וְהָמֵן דְהוּוּ מִסְטָרָא דְעַמְלָק, (תהלים ז) יָשׁוּב עֵמֶלֹו בְּרָאשׁוֹ. וְכָל אֱלוֹפֵי עֵשׂוֹ מִעַמְלָק הוּוּ. וְלְעִילָא עַמְלָק, סְמָאֵל. עֵמֶל, נַחֲשׁ, אָוֶן, וּמְרָמָה. דְמִפְתִּי לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמַחֲטִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. עֵמֶל, קָס"ם, ק' מִן עַמְלָק ס"ם מִן סְמָא"ל. נַח"ש, א"ל מִסְמָאֵל (כאן חסר).

עֲלִיָּהּ אֲתָמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית יב) לֶךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בֵּית מוֹלַדְתְּךָ שְׁלֶךְ מִבְּתֵי הַלְבָנָה הַלְלוּ, אוּ בְּתֵי שְׁבֵתָאִי, אוּ בְּתֵי מְאָדִים. שְׁעַל בְּתֵי מְאָדִים וּבְתֵי שְׁבֵתָאִי וּלְבָנָה וְלָבָנָה, עַלִּיָּהּ אֲתָמַר, אִין מִתְחִילִין בְּב"ד (אין סתחילין ב' ואין כסוימין ב'). דְמְאָדִים סוּמְקוּ דְחַמָּה, גִּיהֶנָם, אִימָא דְעֵשׂוֹ, דְאֲתִילִידַת בְּיוֹמָא תְנַיִנָא. וְסִיְהָרָא, אִיהוּ טוֹב וְרַע, טוֹב בְּמִלּוּאָה. וְרַע בְּחִסְרוּנָה.

וּבְגִין דְאִיָּה כְּלִילָא מְטוֹב וְרַע, מוֹנִין בְּהַ

שִׁיקַח נִקְמָה מִמֶּנּוּ. פִּתַּח רוּעָה הַנְּאָמֵן וְאָמַר, וְדָאִי מְשׁוּם זֶה הִיּוּ הוֹלְכִים בְּמִדְבָּר וְעַל הַיָּם, וְלֹא יִכְנָסוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, עַד שִׁיטַל נִקְמָה מִעַמְלָק.

עַמְלָק מָהוּ לְמַעְלָה? שְׁהָרִי רְאִינוּ שְׁבַלְעָם וּבָלָק הִיּוּ נִשְׁמוּתֵיהֶם מְשָׁם, וּמְשׁוּם זֶה שְׁנָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל אֲמָה וְלִישָׁן, וְלָכֵן עַמְלָק רְשׁוּם בְּשִׁמְם - ע"ם מִבַּלְעָם, ל"ק מִבָּלָק. וְזָכַר וּנְקָבָה הֵם עַמְלָקִים, וְעַלִּיָּהֶם נְאָמַר (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אָוֶן בִּיעֶקֶב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שִׁישׁ בְּיִשְׂרָאֵל אַרְבַּע פְּנִים: יַעֲקֹב, יִשְׂרָאֵל, רַחֵל, לָאָה. יִשְׂרָאֵל עִם לָאָה, יַעֲקֹב עִם רַחֵל, כְּנִגְדָּא (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן - כְּףֵי יֵשׁ אַרְבַּע פְּנִים לְעַמְלָק: קָסָם, וְנַחֲשׁ, עֵמֶל, וְאָוֶן. עֵמֶל רְשׁוּם בְּעַמְלָק, וְהָמֵן שְׁהִיָּה מִצַּד עַמְלָק - (תהלים ז) יָשׁוּב עֵמֶלֹו בְּרָאשׁוֹ. וְכָל אֱלוֹפֵי עֵשׂוֹ מִעַמְלָק הִיּוּ. וְלְמַעְלָה עַמְלָק, סְמָאֵל. עֵמֶל, נַחֲשׁ, אָוֶן, וּמְרָמָה. שְׁמִפְתָּה אֶת הָאָדָם לְחַטָּא לְקַדוּשׁ בְּרוּף הוּא. קָס"ם - ק' מִעַמְלָק, ס"ם מִסְמָאֵל. נַח"ש,

א"ל מִסְמָאֵל (כאן חסר). עֲלִיָּהּ נְאָמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית יב) לֶךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בֵּית מוֹלַדְתְּךָ שְׁלֶךְ מִבְּתֵי הַלְבָנָה הַלְלוּ, אוּ בְּתֵי שְׁבֵתָאִי, אוּ בְּתֵי מְאָדִים. שְׁעַל בְּתֵי מְאָדִים וּבְתֵי שְׁבֵתָאִי וּלְבָנָה וְלָבָנָה, אִין מִתְחִילִים בְּשָׁנֵי וְרַבִּיעֵי, (ואין מתחילין בשני ואין מסוימים ברביעי) שְׁמְאָדִים אָדָם הַחַמָּה, גִּיהֶנָם אִם שַׁל עֵשׂוֹ, שְׁנוּלְדָה בְּיוֹם הַשָּׁנִי. וְהַלְבָנָה הִיא טוֹב וְרַע. טוֹב בְּמִלּוּאָה, וְרַע בְּחִסְרוּנָה.

וּמְשׁוּם שְׁהִיא כְּלִילָה מְטוֹב וְרַע, מוֹנִים בְּהַ יִשְׂרָאֵל וּמוֹנִים בְּהַ בְּנֵי